

Έγγραφες ιστορικές πηγές για τον εποίκισμό της Πελοποννήσου από Σλαβικά φύλα (Σοφία Καυκοπούλου, υπ. δρ Θεολογίας-Μουσικός)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=165539>]

Επί προσθέτως, ο Πορφυρογέννητος στηρίζεται σε μαρτυρία τού Ιεροκλή τού επονομαζόμενου Γραμματικού, ο οποίος έζησε μεταξύ 8ου και 9ου αι. και ο οποίος έγραψε τον Συνέκδημο. Έναν κατάλογο δηλαδή, των πόλεων και επαρχιών που ανήκαν στη δικαιοδοσία τού Βυζαντίου. Ο Φαλλμεράνερ κατηγορεί τον Ιεροκλή ως αναξιόπιστη πηγή, που δε μένει σε απλή καταγραφή, αλλά “δίνει” στους Βυζαντινούς πόλεις που δεν τους ανήκουν, αλλάζοντας επί το αρχαιοπρεπέστερον τα σλαβικά τους ονόματα. Όμως, όπως διαπιστώνουμε μελετώντας τον Συνέκδημο, ο Ιεροκλής δίνει στις τοποθεσίες τα ονόματα που είχαν στην εποχή του, κι όχι τις αρχαίες τους ονομασίες.

Μάνη, Βάθεια. Φωτο: Σπύρος Δρόσος

Επιστρέφοντας τώρα στη μαρτυρία τού πατριάρχη Νικολάου, και προσπαθώντας να εξηγήσουμε πώς οδηγήθηκε σε αυτήν, καταλήγουμε σε μία πηγή από την οποία άντλησε το περιεχόμενο των γραπτών του. Αυτή είναι η εξάτομη Εκκλησιαστική Ιστορία τού Ευάγριου τού Σχολαστικού, έργο του τέλους του 6ου αι. Ο Ευάγριος τοποθετεί μια εισβολή Αβάρων στα 589. Όμως δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένο μέρος όπου εισέβαλαν οι Άβαροι, ούτε βεβαίως μιλά για Πελοπόννησο, αλλά γενικολογεί γύρω από την αόριστη ονομασία "Ελλάδα". Και το πράττει αυτό ο Ευάγριος, μιας και δεν είναι σε θέση να γνωρίζει ακριβώς τα γεγονότα, οπότε δεν μπορεί να τοποθετήσει την εισβολή για την οποία από κάπου πληροφορήθηκε, σε σαφές τοπικό πλαίσιο. Συνήθης τακτική των μεσαιωνικών συγγραφέων αυτή, που ίσως προκαλεί εντύπωση σήμερα. Όπως και η διεγερμένη φαντασία τους, που οδήγησε σε ποικίλες υπερβολικές διηγήσεις, μύθους και δοξασίες που πολλές απ' αυτές κρατούν έως σήμερα. Πέραν τούτου, το μεγαλύτερο ελαφρυντικό που αναγνωρίζουμε στον Ευάγριο, έχει να κάνει με την απόσταση που τον χώριζε από το σημείο ενδιαφέροντός του, την Πελοπόννησο. Βρίσκεται στην Κοίλη Συρία ο ιστοριογράφος μας, και για εκείνον, το όνομα Ελλάδα περιγράφει το ευρωπαϊκό τμήμα τής Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, μακρινό και άγνωστο για την Ανατολή. Όπως και οι δυτικοί αναφέρουν την Ανατολή συγκεχυμένα, με το ίδιο σκεπτικό.

Άλλη πηγή τού Νικολάου ίσως είναι το Χρονικόν τής Μονεμβασίας, όπου δίνεται η

πληροφορία ότι το δυτικό τμήμα τής Πελοποννήσου, βρισκόταν υπό σλαβική κατοχή για διακόσια δεκαοκτώ έτη με ταυτόχρονη απομάκρυνση των αυτοχθόνων. Ωστόσο, ο συντάκτης τού Χρονικού, ο οποίος συν τοις άλλοις μάς είναι άγνωστος, στοχεύει στο να προσδώσει μεγαλύτερο κύρος στη μητρόπολη Πατρών και έτσι αυτή να επεκτείνει τη δικαιοδοσία της. Σε πολλά σημεία τής διήγησής του πέφτει σε λάθη, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να δώσουμε ιστορική αξία στο κείμενό του, αλλά να μάς απασχολεί μόνο λογοτεχνικά, όπως και άλλα Χρονικά αγνώστων ή όχι συγγραφέων. Στα γραπτά των οποίων ο μύθος και η αλήθεια είναι αλληλένδετες έννοιες ` να σάς θυμίσω στο σημείο αυτό το Χρονικόν του Μωρέως.

Ανακεφαλαιώνοντας όλα τα στοιχεία, συμπεραίνουμε πως αυτοί που νικήθηκαν στα 807 στην Πάτρα, δεν ήσαν Άβαροι, αλλά Σλάβοι. Οι Άβαροι ουδέποτε ήρθαν στην Πελοπόννησο, ενώ στα 589 δεν έγινε καμμία σλαβική εισβολή. Οι Σλάβοι πριν το 807 ήσαν υποτελείς και ξεσηκώθηκαν. Μετά την εξέγερση και την ήττα τους δεν εκμηδενίστηκαν, αλλά συνέχισαν να προσπαθούν για την ανεξαρτησία τους, ως την πλήρη αφομοίωσή τους. Καλώς μέχρι εδώ. Όμως πότε ήρθαν εκείνοι οι πρώτοι Σλάβοι στην περιοχή; Ο Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος τοποθετεί τον εποίκισμό κατά τη διάρκεια τής βασιλείας τού Κωνσταντίνου τού Κοπρώνυμου, όταν είχε ξεσπάσει μια επιδημία λοιμού. Η ασθένεια αυτή κατά τον Θεοφάνη, έπληξε τον ηπειρωτικό κορμό τής χώρας το έτος 764. Στοιχείο με το οποίο συμφωνεί ο Πορφυρογέννητος και το αποδέχονται με τη σειρά τους ο Άγγλος Gibbon και ο Ρώσος Καραμζίν (Николай Михайлович Карамзин). Με τη σειρά μας αποδεχόμαστε την άποψη αυτή, διότι είναι ιστορικά τεκμηριωμένη, από σύγχρονες πηγές της εποχής, και από ιστοριογράφους με πίστη στην έρευνα της αλήθειας, όπως ο Πορφυρογέννητος. Ο ίδιος μάς διηγείται πότε ήρθαν για πρώτη φορά οι Σλάβοι, ποια φύλα εξ αυτών εγκαταστάθηκαν στα εδάφη της Αυτοκρατορίας, με ποιον τρόπο, πώς διοικούνταν, ποιες σχέσεις είχαν μεταξύ τους και με τους Βυζαντινούς και πολλά άλλα στοιχεία, για να αποκτήσουμε συνολική εικόνα της περιόδου.

(συνεχίζεται)